

KATRAM IR JĀBŪT SAIMNIEKAM

«Visa vara Padomju Sociālistisko Republiku Savienībā pieder tautai.

Tauta realizē valsts varu ar tautas deputātu Padomju starpniecību; tās ir PSRS politiskais pamats.

Visi citi valsts orgāni ir pakļauti tautas deputātu Padomju kontrolei un atbildīgi tām.»

(PSRS Konstitūcijas 2. pants)

— Kā tad nu mums būs ar to maizi? Sienā dakšas ar baltmaizi vien ilgi necilās! Spēkam vajag melno... — nācējus saziņējušas, «Nākotnes» sievas bez kavēšanās un tiri kareivīgi noskaņotas izteica savu sakāmo. Vēlī kolhoza priekšsēdētājs Ričards Borovskis mēģināja viņas nomierināt, stāstīdams, ka viss jau esot nokārtots. Rauniešu ciema sievām šo, «būs» vajadzēja dzirdēt tieši no viņa — rajona izpildkomitejas priekšsēdētāja — mutes. Un man šķiet, — rajona vadītāja solījums viņām tobrīd nenozīmēja tikai to, ka pašā karstākajā sienā laikā nevajadzēs vēlti šķiest stundas, pie ciema veikala gaidot parādā mies maizes mašīnu vai arī pēc iepirkumiem mērojot ceļu uz rajona centru.

Jānis Blaževičs ir Preiļu rajona tautas deputātu padomes izpildkomitejas priekšsēdētājs. Sajā amatā ievēlēts 1980. gada 4. decembrī. Ar saviem 33 gadiem pats jaunākais rajona izpildkomitejas priekšsēdētājs republikā.

Bet 1971. gadā pēc Rīgas Politehniskā institūta beigšanas ar Valsts sadales komisijas norīkojumu Līvānu eksperimentālajā biokīmiskajā rūpnīcā ieradās jauns speciālists — automatizācijas inženieris mehāniķis. Ieradās ar patiesu vēlēšanos strādāt.

Iespējams, kādam Jānim Blaževičam izaugsmē liekas pārāk strauja. Taču man tā šķiet pilnīgi likumsakarīga un pamatota. Varbūt tas ir tāpēc, ka joprojām ļoti atceros mūsu pašu pirmo tikšanos. Pareizāk sakot, iepazīšanos. Tas notika Preiļu rajona komjaunatnes organizācijas XVIII pārskata un vēlēšanu konferencē 1975. gada rudenī. Rajona komitejas pārskata ziņojumā vairākkārt ar atzinību tika pieminēts Līvānu eksperimentālās biokīmiskās rūpnīcas komjaunatnes organizācijas veikums. Taču Jānis Blaževičs, kurš tad jau otro gadu bija «biokīmiku» sekretārs, no konferences tribīnes nevis lielās ar savu komjauniešu labajiem darbiem, bet gan lietpratīgi un lietiski runāja par tām problēmām, kuras viņam šķita aktuālas gan savā kolektīvā, gan visa rajona komjauniešu dzīvē.

Mana otrā tikšanās ar Jāni Blaževiču bija pēc kādiem trim četriem mēnešiem Līvānos. Izmantojot viņa laipno ielūgumu braukt ciemos, nolēmu tuvāk iepazīt šo vienu no Preiļu rajona labākajām komjaunatnes organizācijām. Atceros, toreiz mēs ar Jāni Blaževiču daudz spriedām un runājām arī par dzīves jēgu un mērķiem, par cilvēka pienākumiem pret sabiedrību un pašam pret sevi, par laimi un dzīvi vispār, par cilvēku savstarpējām attiecībām.

Apmēram pēc gada kolēģe, atgriežamās no komandējuma uz Līvāniem, stāstīja par savu tikšanos ar eksperimentālās biokīmiskās rūpnīcas termocentrālās priekšnie-

ku un rūpnīcas partijas biroja sekretāru Jāni Blaževiču. Bet 1979. gada rudenī, piedaloties Preiļu rajona komjaunatnes organizācijas XX pārskata un vēlēšanu konferencē, sastapu partijas rajona komitejas sekretāru Jāni Blaževiču.

Tagad mēs sēžam rajona izpildkomitejas priekšsēdētāja kabinetā un runājam par to, ko Latvijas Padomju Sociālistiskās Republikas dibināšanas 41. gadā nozīmē būt padomju varas pārstāvim un īstenotājam. Bet, protams, vispirms atceramies «vecos laikus».

— Zinu, ka nepateikšu neko oriģinālu, bet pieci ar komjaunatni saistītie gadi ir ielikuši savdabīgu pamatu manam pašreizējam amatam. «Biokīmikos» es pirmoreiz saskāros ar tik lielu un dažādu kolektīvu. Un tur, būdams gan komjaunatnes komitejas loceklis, gan pirm-

organizācijas sekretārs, apguvu ne vien pašus vadības pamatus, bet arī mācījos pazīt un saprast cilvēkus.

— Vai, jūsuprāt, ir tādas rakstura īpašības, kuras rajona izpildkomitejas priekšsēdētājam būtu sevišķi nepieciešamas?

— Kā teicis Dzeržinskis, — karsta sirds un tīras rokas. Nu, bet runājot konkrētāk, kā pirmā šāda īpašība noteikti būtu jāmin politisks briedums un kompetence dažādās dzīves jomās. Atzišos, sākumā man ļoti traucēja tas, ka pietrūka zināšanu lauksaimniecībā. Un te nu es saku lielai paldies Romualdam Kavinskim, kolhoza «Krasnij Oktjabrj» priekšsēdētājam. Viņš man daudz palīdzējis un joprojām palīdz orientēties lauksaimniecības jautājumos. Sarunas ar Kavinski man ļāvušas labāk izprast stāvokli rajonā.

Izpildkomitejas priekšsēdētājam diendienā jābūt saskarē ar ļoti daudziem un dažādiem cilvēkiem — rajona padomes deputātiem, ciemu izpildkomiteju priekšsēdētājiem, uzņēmumu, iestāžu un saimniecību vadītājiem un tā tālāk, tāpēc ir nepieciešams būt informētam par jaunākajām atziņām un principiem pārvaldes zinātnē. Man šķiet, ka nereti daļa vadītāju pietiekami nenovērtē šīs īpašības svarīgumu.

Treškārt, jābūt ļaujībai pret cilvēkiem, nepieciešama spēja un vēlēšanās uzklaut viņus, saprast un palīdzēt tiem. Tāpat stingrā gribasspēks, pašdisciplīna, paškritiska attieksme, jo īpaši pret savu veikumu.

Atzišos, mani līdz šim visvairāk ir traucējis tas, ka nereti pietrūkst prasmes pareizi organizēt savu darba dienu. Sajā amatā neko nedrīkst nokavēt, aizmirst vai atlikt darāmo uz to brīdi, kad būs vairāk laika.

— Vai izpildkomitejas priekšsēdētāju var uzskatīt par saimnieku savā rajonā?

— Uz šo jautājumu ir grūti atbildēt viennozīmīgi. Pirmkārt jau jāatceras, ka rajona saimnieks šā vārda īstajā nozīmē ir tieši rajona tautas deputātu padome, nevis izpildkomiteja vai tās priekšsēdētājs. Tātad šeit saimnieki ir visi 77 mūsu rajona padomes deputāti, un es esmu tikai viens no viņiem. Tāpat ne mazākā mērā atbildīgi par rajona dzīves ritumu ir arī 19 ciemu tautas deputātu padomju un divu pilsētu — Preiļu un Līvānu — deputātu padomju deputāti. Dīvēl, risinot dažādos mūsu rajona sociālās un ekonomiskās attīstības jautājumus, joprojām jāsaņem resoru barjerām un ministriju interesēm.

Tiesa, pēc partijas XXVI kongresa mūsu republikā īpaša uzmanība pievērsta tieši tautas deputātu padomju darba pilnveidošanai. Šim jautājumam bija veltīta gan ciemu, ciematu un rajona pakļautības pilsētu tautas de-

putātu padomju izpildkomiteju priekšsēdētāju republikāniskā apspriede, kas 14. maijā notika Rīgā, gan Latvijas PSR desmitā sasaukuma Augstākās Padomes trešā sesija. Tāpat uzskatu, ka ļoti liela nozīme vietējo padomju lomas un atbildības paaugstināšanā ir nesen pieņemtajam PSKP CK, PSRS Augstākās Padomes Prezidija un PSRS Ministru Padomes lēmumam. Tas, starp citu, paredz, ka arī dzīvojamo namu un kultūras un sadzīves vajadzībām paredzēto objektu celtniecības titulsaraksti pasūtītājiem neatkarīgi no tā, kuram resoram tie pakļauti, būs jāsakāpo ar attiecīgo padomi, kuras teritorijā šo objektu cels. Domāju, šāda kārtība palīdzēs tautas deputātu padomei veiksmīgāk tikt galā ar savu saimnieka lomu.

Bet, ja runājam par izpildkomitejas priekšsēdētāja pienākumiem, tad tos varam iedalīt trijās grupās. Proti, jāpieņem lēmumi par dažādiem saimnieciskiem jautājumiem, par rajona sociālā ekonomisko attīstību. Otrkārt, jākoordinē visu rajona organizāciju un uzņēmumu saimnieciskā dzīve, jāorganizē partijas un valdības lēmumu izpilde. Tā, piemēram, pašlaik rajonā visi spēki ir koncentrēti lopbarības, īpaši sausā siena sagatavošanai. Treškārt, izpildkomitejas priekšsēdētājam jāuzklausa iedzīvotāju vajadzības un prasības un jāmēģina tās iespēju robežās apmierināt.

Katrā ziņā, mana un tāpat kolēģu padarītā lietderīgums un pieņemto lēmumu pareizība tā īsti atklājas tikai ar laiku. Tad, pat pēc vairākiem gadiem, ir redzams, vai izpildkomitejas priekšsēdētājs daudz uzdevumu un problēmu gūzmā ir pratis saskatīt pašas svarīgākās, pašas vajadzīgākās. Un vai ir spējis ķerties pie to risināšanas.

— Kādas šīs — pašas svarīgākās un vajadzīgākās — problēmas ir Preiļu rajonā?

— Pirmām kārtam — dzīvokļi. Un, tāpat kā mans kolēģis no rakstnieka Danīla Grapiņa romāna «Glezna», varu tikai vēlēt: kaut man būtu pilna kabata ar dzīvokļu atslēgām, kuras varētu dot visiem, kam nepieciešams. Dzīvokļi ir pirmais priekšnosacījums, lai mēs savu rajonu spētu nodrošināt ar nepieciešamo darbaspēku. Statistikas dati liecina, ka aizvien mazāk darbaspējīgo cilvēku paliek laukos. Pagājušajā piecgadē lauku dzīvotāju skaits mūsu rajonā saruka par 11 procentiem. Tas pats gaidāms arī šajā. Taču, ja tiks izpildīts dzīvokļu celtniecības plāns rajona kolhozos un padomju saimniecībās, tad vienpadsmitajā piecgadē nostabilizēsīm lauksaimniecībā nodarbināto cilvēku skaitu. Katrā ziņā šajā piecgadē nepieciešams uzlabot lauku skolotāju sadzīves apstākļus. Pagaidām tikai 24 no mūsu 360 skolotājiem laukos dzīvo labiekārtotos dzīvokļos. Bet šajā piecgadē pensijā aizies 95 cilvēki, un viņu vietā ieradīsies jaunie speciālisti. Tiem visiem būs vajadzīgi dzīvokļi.

Mani skumdina un arī satrauc fakts, ka aizvien mazāk cilvēku mūsu pusē laukos vēlas būt savas mājas. Viņi labprātāk gaida, līdz to izdarīs saimniecība. Un baldos — tas nenozīmē tikai nevēlēšanos kēpāties ar celtniecību...

Otrs mūsu «sāpju bērns» ir Līvāni. Patlaban tie ledzīvotāju skaita ziņā ir apsteiguši rajona centru. Līvānu izaugsme devītajā un desmitajā piecgadē notika, galvenokārt ceļot jaunus rūpniecības uzņēmumus, kā arī paplašinot esošos. Diemžēl novārtā tika atstāta sadzīves un kultūras objektu būve. Un tāda ir šīs nevērības bilance: Līvāniem steidzami nepieciešama jauna pirts, poliklīnika, viesnīca, vismaz vēl viens bērnudārzs, aptieka, sakaru nodaļa, sadzīves pakalpojumu nams, veikali.

Arī pārējā rajona teritorijā sadzīves un kultūras objektu celtniecība ir aktuāla

problēma. Jāpaplāšina rajona centrālā slimnīca. Jaunas telpas ļoti gaida rajona bibliotēka, tāpat Preiļu un Līvānu mūzikas skolas.

Lai rajona ledzīvotājus pilnīgi apgādātu ar maizi un maizes izstrādājumiem, šajā piecgadē Preiļos vajadzētu uzcelt jaunu maizes kombinātu. Sodien maizes piegādes jautājumu Rauniesu ciemā it kā atrisinājam, bet uz cik ilgu laiku? Turklāt tāda pati situācija kuru katru brīdi var rasties arī pārējos ciemos, jo pašreizējās maizes ceptuves Līvānos un Aglonā tikko tiek galā ar saviem uzdevumiem.

Kā redzams, praktiski mūsu rajona nākotne ir atkarīga no celtniekiem.

— Un kādas rajona tautas deputātu padomes izpildkomitejas priekšsēdētājam atmiņā palikušas pirmās darba dienas?

— Ja sacīšu — grūtas, tas neatklās ne pusl... Pēkšņi kļuva atbildīgs par gandrīz visiem 45 000 rajona ledzīvotāju. Taču nezināju, kā šo atbildības izjūtu likt lietā. Baldījos izdarīt ko aplamu. Bet ne jau tāpēc, ka par katru cenu negribēju kļūdīties. Man taču aiz muguras nebija neviena, kas vēlāk varētu šīs kļūdas labot.

Katrā ziņā būtu bijis daudz vieglāk, ja vajadzētu strādāt svešā pusē. Bet te savstarpējā pazišana radīja arī zināmu psiholoģisku barjeru.

Apzinot, ka sākumā esmu pieļāvis arī kļūdas. Taču tagad aizvien vairāk pārliecinot, ka pareizi vien bija sākt tieši ar disciplīnu, proti, stingri kontrolēt pieņemto lēmumu izpildi.

Bet disciplīna nav iedomājama bez prasīguma. Un šīs īpašības bieži vien pietrūkst ciemu tautas deputātu padomēm. Tas vērojams arī šobrīd — siena laikā. Gan partijas rajona komitejas biroja, gan izpildkomitejas sēdēs ņemam priekšā to saimniecību vadītājus un galvenos speciālistus, kuri gau-

si organiski lopbarības sagādā. Taču velti gaidīt, ka ciema tautas deputātu padomes izpildkomiteja par sliktu darba organizāciju vai arī par paviršībām izteiks rājienu vai vismaz aizrādījumu kolhoza priekšsēdētājam vai speciālistiem... Nevienam negribas bojāt attiecības — savi cilvēki taču. Bet kļūdas un neizdarības, ja laikā nav piebremzētas, kļūst aizvien lielākas...

Vēl no mūsu rajona padomes deputātiem, īpaši jauniešiem, gribētu sagaidīt radošāku attieksmi pret saviem pienākumiem. Lai viņiem būtu savas — jaunas idejas, kaut reizumis kļūdainas un pārdrošas, par mūsu rajona turpmāko dzīvi un attīstību. Jau kopš komjaunatnes laikiem mani ir nostiprinājusies pārliecība, ka svarīgi ikvienu darbu darīt ar radošu attieksmi. Tad arī pašam būs lielāks gandarījums.

— Bet kā tagad jūsu darbā ar gandarījumu?

— Protams, ir. Turklāt katrai dienai kas savs, par ko priecāties. Šobrīd, piemēram, man gandarījums dod tas, ka mūsu rajons lopbarības gatavošanā ir izvirzījies labāko vidū republikā. Nākotnē jūtīšos gandarīts, ja man izdosies īstenot kaut daļu no savām iecerēm.

— Un tās būtu?

— Pirmkārt, panākt to, lai saimniecību vadītāji un lauksaimniecības speciālisti mācītos visu savu darbu vērtēt tieši no materiālā viedokļa, lai viņi darbā meklētu saimniecību attīstībai visnoderīgākos variantus. Nedrīkst valrs saimniekot, nerēķinot līdzī. Tālāk attīstīt ikvienu vadītāja saimniecisko domāšanu — tāda šobrīd ir visas valsts politika.

Priecāšos, ja izdosies īstrādāt un realizēt komplekso lopbarības ražošanas programmu visai piecgadei. Tagad jau ciemi — pirmoreiz rajonu vēsturē — ir sapēmuši uzdevumu sākt šīs programmas sagatavošanu, lai nodrošinātu stabili lopbarības bāzi rajona saimniecībās.

Uzskatu, ka tiklab lauksaimniecības, kā rūpniecības attīstība nav iedomājama bez zinātnes sasniegumu ieviešanas un izmantošanas. Diemžēl bieži vien tieksme pēc jaunākajām zinātnes atziņām, sevišķi rūpniecībā, aprobežojas ar jaunu iekārtu iegāšanu. Ļoti gribas, lai zinātnē mūsu rajona saimnieciskajā attīstībā kļūtu par noteicēju faktoru.

Ne mazāka nozīme kā zinātnē mūsu dzīvē ir kultūrai. Tomēr ļoti grūti cilvēkiem iemācīt pareizu attieksmi pret kultūru. Turklāt bieži vien šis jēdziens tiek tulkots pārāk šauri, aizmirstot, ka eksistē arī ražošanas kultūra, pilsētu un ciemu kultūra, darba kultūra, savstarpējo attiecību kultūra.

Pilnvērtīgai dzīvei cilvēkam ir nepieciešams mērķis par ko cīnīties. Un par vienu no līdzekļiem šā mērķa sasniegšanai vajadzētu kļūt nemiltīgai tieksmei pašizglītoties, aptvert zinātnes, mākslas un kultūras bagātības.

Bet, atgriežoties pie maziem tuvākajiem nodomiem, — joprojām man ir vēlšanās cik iespējams atjaunot Preiļu parku. Lai kaut kas jauks paliktu aiz mūsu paaudzes!

Preiļu rajona tautas deputātu padomes izpildkomitejas priekšsēdētāju JANI BLAZEVIČU izvaicāja

IEVA JAKOBSONE
LAURA FILICA foto